„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 8 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте обичних ситних слова, за жиг се плаћа по 80 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 123. У Новом Саду у петак 2. (14.) августа 1885. ГОДИНА XX.

ПРИЈАТЕЉИМА „ЗАСТАВЕ.“

Ставили су нас ван закона... Овдашње градоначеоничко звање паредило нам је, да чинимо оно, што не морамо; иште од нас, да понесемо далеко теже бреме, но што закон прописује. Када се жалисмо министру унутарњих дела, када се позивасмо на закон, стигао је одговор: „Закон је оно, што ми кажемо.“ А они кажу, да се „Застава“ згужва, смањи, преполови.

Ево како је текла ствар: §. 30., тачка 2. нашег штампарског закона гласи овако: „Ако лист излази дневно, онда износи кауција 10.000 (односно 10.500 фор.) а ако ређе, онда 5.000 (односно 5.250 фор.) Тада, кад смо почели да издајемо „Заставу“ шест пута недељно, достављено нам је од овдашњег градоначеоничког *звања, да је „шест пута недељно“* исто толико, као и „сваки дан“, а „Застава“ има само 5250 фор. кауције. Ми се спремасмо да уложимо против тога призив на министра унутарњих дела, а да би избегли сваку неприлику, почесмо да издајемо „Заставу“ пет пута недељно. Но већ идућег дана добисмо од овдашњег градоначеоничког звања одлуку, да „по закону“ сваки политички лист. који излази више од дваред недељно. мора имати 10.500 фор. кауције. те према томе сме „Застава“ највише дваред недељно излазити, или повисити кауцију. Који параграф закона то наређује, о томе у одлуци није било ни спомена а није ни могло бити, јер таквог параграфа — нема. Власница „Заставе“ уложила је против те одлуке призив на министра унутарњих дела. Тамо је наведен параграф, по коме „Застава“ са данашњом кауцијом скоро 20 година излази више од двапут недељно, тамо је изнесено, да оно, што овдашње градоначеоничко звање назива „по закону“, просто у закону нема. Да би у овим важним данима и опет избегли сваку неприлику, изјависмо на послетку, да ћемо док министарско решење не стигне, издавати „Заставу“ по старом, т. ј. четири пута недељно.

Довде је позната ствар нашим читаоцима, а ево, шта се доцније збило. У понедељак, 29. тек. мес. доставило нам је овдашње градоначеоничко звање акт, у коме стоји, да је горњи призив гђце Милице Милетићеве, власнице „Заставе“, министар унутарњих дела — одбио. Нигде се не вели зашто, нигде се не наваћа параграф, по коме је то учињено. Власница „Заставе“ је код овдашњег градоначеоничког звања тражила лично. да јој се покаже параграф, но тамо јој је одговорено: — „тако је решено“. И према том решењу мора „Застава“ од идуће недеље излазити дваред недељно, или допунити кауцију са 5.250 фор., иначе ће се обуставити лист.

Осудише нас дакле без параграфа, или правије речено, осудише нас против параграфа. Тиме је погажен закон, тим нам је учињена неправда, и ми ни најмање не зазиремо да то јавно изречемо, јер изричемо истину. По себи се разуме, е ћемо се побринути. да ова очигледна неправда дође пред сабор. И ми смо тврдо убеђени, да ће та неправда пасти, само је питање: — кад?

Проћи ће месеци; а што је најглавније: проћи ће избори за наш народно-црквени сабор; доћи ће и 1. септембар, па ће доћи и једно од најзнаменитијих доба у животу нашег народа; — и ми зар у тим судбоносним тренутцима да стојимо преполовљеном „Заставом“, да гледамо највећи српски овострани лист — скр'ан?

Или се можда баш то и хтело постићи, па ће сад, на прагу наступајуће борбе, да мере нашу снагу, пожртвовање и заузимање?

Кад смо се већ у овако важним данима затекли на седмима више народне ствари, сматрасмо за свету дужност, да ставимо народу на расположење већу и раширенију „Заставу“, но што беше дотле. То је спречено. Но колико ли смо сад тек дужни предупредити, да „Застава“ баш пред самим изборима, а тако рећи на прагу саборском, ослабљена и сасечена не падне под ударцима неправде.

Осећамо сву тежину те одговорности, али на жалост морамо изјавити, да је наша снага слаба Ми 5.250 фор. немамо; ми неправедно натурену кауцију нисмо у стању попунити.

Па опет, криви би били, кад не би учинили све А све што још учинити можемо, то је да изађемо пред народ. И одиста, на народу је да покаже: је ли му озбиљно стало до започете борбе, на њему је да покаже, је ли његов покрет у обрану својих права снажан, је ли кадар да — жртвује. Он ће, или да утера у лаж ова кобна пребацивања од прошле године, или ће одиста да докаже, како је у досадањој борби малаксао, те не може и неће више да води озбиљну опозицију, јер је свака опозиција скопчана са жртвама.

Излазимо дакле пред наш овострани народ; излазимо пред поједина места; излазимо пред поједине људе. Удружени ћемо тек валда моћи прикупити 5.250 фор., како би „Застава“ и даље могла излазити као до сад, или ако се укаже потреба, сваки дан.

Не тражимо ништа за себе Онима, који приложе већу своту, те желе очувати право сопствености, биће то право потпуно очувано, јер ће се новац уложити на њихово име. Они ће бити у стању у свако доба повући свој новац натраг. Кад једном нестане потребе повећане кауције, тада ће ситнији прилози. које прилагачи не затраже натраг, послужити као фонд за потпомагање књижевника и нека њима располаже „друштво за потпомагање српских овостраних књижевника и новинара“, кад се једном оснује. Интерес тог новца (кауција носи отприлике 4½% интереса), даваће се све дотле у задругу, док горе-речено друштво не ступи у живот.

Ми знамо, да зајам, који је у овај мах „Застави“ потребан, и то потребан у току идућих дана, није мали. Али знамо и то, да је у овој ствари уложена част странке, знамо и то, да ми сви можемо и поред свих оскудних времена свакојако толико искупити.

Молимо дакле пријатеље наше народне ствари, да се заузму око скупљања, да се заузму у најбржем времену и да новац пошљу на „Власништво „Заставе“ у Нови Сад.“ Извештај ће се о свакој пошиљци тачно приопштити у „Застави.“ Они који новац дају као зајам. и који желе очување сопствености, нека то наведу, јер ће се у том случају њихов зајам уложити на њихово име. и њима уложна признаница послати. Ако се најдуже за 14 дана свота од 5.250 фор. не могне скупити, тада ће се сваком пошиљачу новац послати натраг.

Ако је наша борба озбиљна, онда ће ови редови постићи циљ. Не постигну ли је, сазнаћемо бар своју снагу, те да је у будуће не прецењујемо. Даље немамо шта више да кажемо. Учинили смо оно, што бесмо дужни учинити, више не можемо.

У Новом Саду, 1. августа 1885.

Власништво и уредништво „Заставе.“

„ДРУЖИНА СРПСКИХ КЊИЖЕВНИКА И НОВИНАРА.“

Позив у данашњем броју „Заставе“ упућен на наше родољубе, пружа нам прилику, да говоримо о дружини, која и не постоји. Овде мислимо, дружину српских књижевника и новинара.

Когод је дубље мислио о приликама које су скљештиле нашу књижевност и књижевнике, томе је морало замаћи око за дружине књижевника, које постоје по страном свету. Но ма колико да је ко увидио преку потребу таковог друштва, опет се слабо о томе писало. Препреке и стварне и привидне задржаваху наше људе, да озбиљније ухвате то питање. Ми ћемо то сад да учинимо.

Но данас је веома много ваљаних књижевника умрло у црној беди и сиротињи веома се много њих потуцало у старости од немила до недрага, а после смрти им је „захвално потомство“ подизало споменика. Код нас Срба нису до душе никоме осим Бранку подизали споменик али је саразмерно тим више њих умирало у беди и сиротињи.

Други богатији па и напреднији народи имају већ давно и давно тушта књижевничких друштава, којима је главна циљ, да се у старости и болести међусобно помажу. Уплата чланова, приређивање забава у корист друштва, као и добровољни прилози пружају за то довољно средстава.

Код нас таковог друштва нема, а далеко нам је нужније, но Французима или Енглезима. Зашто нам је нужније, то се већ на први поглед може увидити.

Стара, чак и наших најбољих књижевника и новинара није посута ни цвећем ни босиљем, а да се отуда даје што привредити за старе дане, о томе нема ни спомена. Кад неко код нас чак и од бољих књижевника напише књигу, треба да је кад-кад нуз то и патријота и новчан, јер ако не изда књигу са штетом, тада му рукопис труне годинама на писаћим столу. Па тако је у главноме и са новинарима.

Кад кажемо, да уредник једног нашег ваљаног листа мора кад кад да окреће чак и штампарску машину, онда се може отприлике схватити, какве су наше новинарске прилике, те да се и отуда немогу сачувати беле паре за црне дане. Нашим многим ваљаним књижевницима не треба више, но кратка болест, па да западну у најгрозније стање.

Но то и није све. Кад би остајало на томе, што поједини људи, бавећи се књижевништвом и новинарством умиру у сиротињи, то би била само црна срамота, али незгодне материјалне прилике наших књижевника доносе народу и иначе штете. Те су прилике врло често криве, да књижевници и новинари, који нису необично чврстог карактера, подлегну искушењу, те се проневаље, рачунају са неким „приликама“ и да кажемо искрено, продају своје уверење. Не ћемо да наваћамо за то живе примере, али би их могли навести доста, па и — сувише.

Било би и неправо и неистина, кад би казали, да би боље и уређеније књижевничке прилике помогле сасвим, али да би много помогле, о томе не може бити ни спора. Какви смо ми данас, то би изгледи на припомоћ у старости и болести, подигле у многоме снагу, учиниле би многога и многога чвршћим и непоткупљивим.

Треба да узмемо још једну ствар у обзир. Ми Срби с ове стране Саве и Дунава немамо никакве меродавне чиниоце, који би нас помогли, него нам на жалост још и одмажу. У такој прилици, где нас ваљана књижевност и добро новинарство, може још једино да одржи будне, треба учинити све што год се може, да књижевници и новинари имају што мање прилике чинити онако, како не треба Јер код нас сваки поједини кад се прода и проневаљали, учини у народу бруку. „Друштво за међусобно помагање српских књижевника и новинара“, помогло би бар у неколико, да се стање у том погледу поправи, и ми с тога решисмо, да онај скупљени новац за повишену кауцију „Заставе,“ који се не би натраг тражио, а тако исто и интерес отуд, припадне у своје време фонду, друштва српских књижевника и новинара. То би у сретном случају била лепа свота за почетак, и уједно најјачи подстрекач, да се таково друштво што пре оснује. Дакле то су главни разлози, који нас покренуше, да онако поступимо.

Ј. Т.

КОНЗЕРВАТИВНА ЗЕМЉОРАДНИЧКА СТРАНКА У АУСТРИЈИ.

Неко је Аустрију назвао „земљом перфидности,“ али нема право Аустрија поред све своје рђавштине има и својих добрих страна, јер свако добро, које виша власт хоће свим средствима да угуши, оно ипак на други начин избија на површину и све више отимље маха.

За Аустрију се до душе не може рећи, да је земља идеја, као што је Француска, али може се рећи, да ни једна добра идеја није угинула у њој, него се у пркос свим неприликама ширила и напредовала. То да богме није официјална заслуга, јер баш званични кругови су они, који хоће по сваку цену да угуше у самом зачетку све оно, што је добро и корисно, па су одиста према томе и велику делатност развили, али поред свег тога посао им је залудан, јер камен, што га они у вис бацају и мисле, да се више неће повратити, тај се камен враћа и пада им на главу. Глава им је до душе тврда, те може такве „малере“ поднети, али кап по кап, па се и стена дуби, а камо ли се неће раскланцати слаби и трули данашњи државни и друштвени организам у Аустрији и начинити места здравијем и снажнијем...

Овом приликом нећемо да говоримо о народоосној борби, која раздире Аустрију и која ће све донде трајати, док се потпуна народносна равноправност не призна за врховно државно начело и док се историјски савршено оправдани словенски захтеви не остваре. За сада ћемо узети на око само борбу са политичке слободе, економско унапређење и друштвени преображај.

У том погледу званична је Аустрија чинила и чини још грдне погрешке и големе неправде. Сваки иоле слободнији покрет угушивао се бруталном силом, а представници слободних мисли слали се у тавницу и на тешку робију. Конфисцирање новина и затварање слободоумних људи било је у Аустрији на дневном реду, па кад ни то не поможе против ширења напредних мисли о држави и друштву, — онда се донео изнимни закон! Људи, који су тражили опште право гласања, уништење посредне порезе, општинску самоуправу, упрошћење судске струке и да се „правда“ не дели тако скупо, да се смање државни терети и издатци и т. д. ти су људи били гоњени и затварани, што је све веће огорчење у народу производило, док се услед тога није родио — анархизам! Овај је законито чедо кратковидих и противнародних аустријских државника.

Но али оцеви га се одричу и донели су против њега — ванредно стање, ванредне законе.

Тиме мисле кратковиди аустријски државници, да униште слободне идеје, али ове се враћају у другом виду и постављ их као своје захтеве не каква напредна ил революционарна странка, већ — конзервативна земљорадничка странка (Bauernpartei) у Аустрији! Револуционарне идеје, које су аустријски државници по сваку цену хтели да угуше и униште, те идеје прихваћају сад конзервативци и стављају их у свој програм као своје партајске захтеве — ето, то је највећи подсмеј, највећа критика на досадању политичко-економну делатност аустријских државника! Залуд су били сви њихови напори, јер ето сад посташе и сами конзерватовци револуционарима!

Ствар је у овоме:

Ових дана послала је аустријска земљорадничка конзервативна странка свим општинама у Доњој Аустрији свој распис, у којем је изложен њен програм.

Програм се састоји из 21 тачке, а између ових спомињемо нарочито ове: 1) Да се створи јефтин кредит за ратарски сталеж и мале занатлије 2) Помоћ сиромашним сталежима, нарочито да се ослободе од посредне порезе. Смањење потрошарине, жиговине и пристојбина и да се заведе прогресивна система порезе. 3) Смањење војске у мирно доба. 4) Проширење општинске самоуправе. 5) Саобраћајна средства и осигуравајућа друштва да узме држава у своје руке. 6.) Да се створи јефтиније и простије судство. 7) Ограничење државних издатака 8) Да држава своје потребе наручује код произвођачких дружи а и 9.) да се строго забрани свако фалзификовање средстава за живот, забрана фабрикације вештачког вина и вештачког сирћета.

Разуме се да ове, из програма аустријске земљорадничке конзервативне странке наведене тачке нећемо овде претресати. Приметити нам је само да у програму доста велика збрка влада, што је у осталом увек мање више случај код сваке нове странке, али поред свег тога може свако одмах на први поглед опазити, да је конзервативна земљорадничка странка прихватила оне захтеве, због којих су били „револуционари“ гоњени и затворани и због којих многи и данас још чаме по аустријским тавницама. Идеје, које су аустријски државници мислили за навек угушити, те идеје ето прихваћа аустријски ратар и по томе ступа у јавну борбу као напредан човек и ако му се за сад странка назива „конзервативном“. Име само по себи не значи ништа. Главно је ствар, а то је одлучно су времена и напредна и све ће већма добијати научни, реално-практични значај, те ће најзад та научна и стварна начела земљораднички сталеж заједнички са индустријалним и остварити у животу.

И тако, она начела, која су кратковиди аустријски државници хтели као „револуционарни“ за навек угушити, та им се сад у виду „конзервативзма“ као дух појављују, те снажном руком куцају на министарска врата и одлучно захтевају остварење своје.

Тај њихов захтев мораће се најзад потпуно остварити, а хтели аустријски државници или не хтели. При решавању питања и проблема од светско-историјског значаја неће се народи обзирати на њихов ћеф или на њихову вољу, већ ће точак историје прећи преко њих на дневни ред.

Напредак човечанства не може нико задржати!

М. М.

Искрена реч Србима у Барањи.

(Глас из Барање.)

Сваки се ваљан Србин из свог срца обрадовао, кад је чуо, да ће се наш сабор у Ср. Карловцима за 1. септ. сазвати. Сваки одушевљен Србин жудно чека тај знаменити дан. Сваког Србина, кога је права Српкиња, са чистим српским млеком одојила, — интересира будући рад и вођење на сабору. Сваки Србин, који живи и посвећује себе за милу род свој, — све ће употребити, што треба да употреби. Сваки искрен члан српског народа, својски пријања к раду, како би свом будућем нараштају — сливу за пример и важопрстом ону страну показати могао — којом и они временом да ходе.

Без сумње је, да ће и Барањци својски прегнути за живим радом и себи бирати онаке заступнике — који су способни и фактично заслужни мужеви. Рецимо хвала Богу, што нам у део среће удели, те дочекасмо ове знатне дане, даље; нека нам подари, да сретно дочекамо и сам дан избора, па да покажемо овостраном српском свету, да смо и ми заслужни Србима се називати

Пошто ми је стање барањских Срба врло добро познато, зато и нађох за вредно, да коју и рекнем. Сва она браћа, која у општинама својим поверења стеку, која ће доћи у Мохач — да их опет поклоне оним лицима, која ће барањско Српство на сабору заступати, требала би: да својски промисле и да по чистој својој савести, негледајући ни на какве интересе — стечена поверења повере онаким лицима, за које је тај високи позив, који ће народне интересе заступати и да војују против свега оног, — што би светињу нашу крњило!

Особито умољавам Србе Барањце, да пре збора и договора ово прочитају, да се не би како год дали обманути од нечистих и притворних духова. Не слушајте ове слаткоречиве и лисичасте људе, који говоре своје у кучине завијају; јер баш ти ће народ да облажу и све ће употребити да заслепе, само да народ заведу, па онда да га пусте да пропадне и да га бездна у своје зјало прогута. Не д'о Бог! Драга и рођена браћо, знајте, да ти викачи не ће из чисте љубави према Српству радити, баш су за нас изгубљени, па не што су ради, него што их вишестручне канције одостраг бију, за то ће свој прогутати отров, да и друге ваљане Србе понуде. Дакле не дајте свога права уништити, уклоните се од такових аспида. Имајте на уму шта чинише дедови ваши, па ви браните своју као злато чисту веру и лепу народност.

Чувајте се, браћо, од онаквих посланика, који се децом својом заклињу, да ће све могуће жртве, за народ положити. Такових је само дед јунак био — а они су? Будите уверени, да је таком посланику стало, како да се славе и дневнице — дочепа; а теби народе — доста ти је што обећа. Узмите за пример прошле године, па сада будите будни, не слушајте на оне — који и покров мајке Христове продају (само да им џепови пунији буду) но сви једнодушно и слошка поделите мњења своја, па к' раду приступите.

Учитељи и свештеници су први на белеги. Ви предњачите, не бојте се силе никакве. Сваки онај учитељ и свештеник, који буде народним непријатељима на руку ишао, и сам је таки, као и они што су.

На свршетку имам још ово рећи: у време своје, изберите себи 1. који је способан и јак са душевним силама, 2. који је заслужан (па ма и не имао црвена појаса), 3. моралног, и 4. родољубива мужа — који ће оном истом душом дисати, којом сваки ваљан Србин дише. И само се тако добру надати можете.

Старог грешника син.

Изборно кретање.

Из Сомбора добисмо вест, да се тамо положај разбистрио, јер су свеснији ратари почели да увиђају, како би штетно било, кад би и даље радили противу закључка централног одбора оне странке, која је прегла да опере народну част. Ми се томе од срца радујемо, јер и ако је избор г. Нике Грујића на сваки начин осигуран, опет би нам раздор у Сомбору служио на срамоту. А кад већ неће бити штете, нек бар не буде ни срамоте.

* * *

Из Ердевика нам јављају, да је сад у недељу била тамо бирачка среска конференција народне слободоумне странке, и да се већина показала за г. Пају Арсенића из Илока. Ми не сумњамо у ваљаност г. Арсенића, али је брат Сима Радуловић већ раније истакнут.

На сваки начин треба бирачи да се споразуму ма у ком од двоице, да се не радује какогод отуда — трећи. Јер ми смо давно и давно говорили: „наши нас противници не могу срушити, и сад се треба чувати само од тог, да сами себи не нашкодимо.“ У осталом ми се уздамо у свест ердевичког среза, те смо уверени, да тога тамо неће бити.

* * *

Г. Е. Думча послао је следећу изјаву: Славно уредништво! „У листи, у којој су тако звани нотабилитети истакли кандидате за српски народни конгрес, чудим се, да је и моје име стављено; — с једне стране не појмајући откуда су ови то право себи присвојили, да означују кандидате, с друге, не исповедајући на најмање њихова начела, не налазим у том никакве среће, да од њихове стране будем кандидован, јер у сваком обзиру усвајам одлуке сомборске конференције и те ћу, ако изабран будем, непоколебиво заступати. Са велештовањем Евђен Думча, градоначелник севтандрејски.“ У Ројачу (Сауербрув) 12. августа 1885.

* * *

Брзојављају нам из **Ирига**: На данашњем избору 17 изборника, продрли су одреда поуздане присталице народно-слободоумне странке.

* * *

Из Костајнице нам брзојављају: Конференција костајничка кандидовала једногласно за Петрињу др. Ђорђу Красојевића, за Костајницу, Јовановића, уредника „Србобрана“, а већином гласова као свештеничког кандидата за оба среза, истакла је Опачића.

* * *

Брзојављају нам из **Ст. Пазуве**: Котарски предстојник Цебак цитира чиновнике околних општина у којих је народна свест будна и забрањује им са претњом отпуста радити за народног кандидата. Конференција наших реакционара биће 4. августа по подне у Војки.

* * *

Пишу нам из **Арада**: „У недељу 28 јула (9. августа) т. г. обављен је избор изборника за Арад, који ће 13. (25. авг.) т. г. бирати са осталим изборницима посланике за арадски срез. Том приликом већином гласова изабрати буду: Димитрије Продановић, Коста Радован, Алекса Телечан, Мија Тешић, Арса Илић, Милош Станковић, сва шесторица су присталице српске нар. слободоумне странке и стоје уз видовдански програм.

Политички преглед.

Хрватски сабор. Загребачке званичне новине јављају, да ће се 30. септембра п. н. к. сазвати хрватски сабор. Тај дан одредио је председник сабора, Мирко Хрват, у договору са баном. У одговор на молбу Мазуре и оба Старчевића, где се захтевало, да се сазове ванредна саборска седница због издавања списа из хрватске архиве, рекао је председник сабора да ће опозиција имати прилике и на редовним седницама да интерпелише владу у горњој ствари.

Митрополит Сава штампао је у „Србобрану“ следећу изјаву: „Одбијајући од себе сва подла подметања, лажи и клевете „Српског Народа“ и његовог дописника уједно изјављујем: да би за мене и за моју паству највећа брука и срамота била, кад би поменути лист ма шта о мени писао доброга или похвалнога. У Сарајеву, 20. јула 1885. Митрополит Сава.“

Србија. Као што дознајемо у Србији је сада наступила велика забуна услед прогласа ванредног стања за неколико округа. Изгледа, као да ће се опсадно стање раширити и на остале округе. Напредњаци, користећи се овим изузетним приликама, иду на то, да похапсе све виђеније људе из народа. У тој цели они пуштају разноврсне гласове у народ, па међу осталима и тај, да су радикали организовали устанак и да су већ решили, да се убије Гарашанин и Рајовић. Они ове гласове протурују да би оправдали проглас ванредног стања у земљи. А што се као најсигурније сматра, да ће наступити у најближем времену, то је, да ће штампу потпуно угушити. Да ли ће им овакав поступак донети добре резултате, видећемо.

Изборно кретање у Француској. Још никад до сад није било изборно кретање тако живо и тако страсно у Француској као данас. Све политичке фракције развиле су живу енергију, да протуре своје кандидате у посланичку комору. Но најодсуднији бој бије се сада између радикала и опортуниста. На сваки удар првих, одговарају опортунисти против-ударом. Клемансо путује у Бордо и тамо развија свој програм пред толико хиљада душа, Ферија вођ опортуниста, одлази после бордовскога митинга у Лион, да тамо развије свој програм. По вестима

ЛИСТАК.

НЕСРЕТНИЦА.

Од Гиј де Мопасана.

У ловачком дворцу маркизе Бертран седили су око стола једанаест ловаца, осам госпођа и сеоски лекар. Сто је био препун воћем, цвећем и финим вином.

Говорили су о љубави, а расправљали су вечито спорно питање: да ли се истинито и искрено љуби само једанпут, или се истинито и искрено може и више пута љубити?

Наводили су се докази и за једну и за другу тврдњу. Већина мушких је тврдила, да љубав као и болест може више пута једну и исту особу обузети, па још и убити, ако се не препречи. Ово су порицале госпође. Више са појетичког гледишта полазећи, него ослањајући се на јасна посматрања тврдиле су, да љубав, права, истинита љубав, може само једанпут обузети човечје срце и да исто, које је једном љубављу испуњено било, мора се осушити, усахнути и никад не може ту нова љубав корена ухватити.

Маркиз, који је у животу много љубио, борио се против таких назора врло живо.

„Да, ево ја вам велим, да се с истом снагом, истом жестином више пута може љубити. Ви ми наводите за пример људе, који су се од љубавног бола и туге убили, те хоћете тим да докажете, да човек не може двапут љубити. На то вам ја одговарам, да ти људи нису учинили глупост, да се у првом очајању убију, они би се излечили и с'нова би љубили, док их од тога не би старачка изнемоглост ослободила... Љубав је као и пијанство. Ко је једном почео пити, — пиће опет, ко је љубио, љубиће опет. То је ствар темперамента и ништа више.“

Доктор је морао сад да пресуди, која страна има право. Беше то добар, мудар старац, који је из Париза у провинцију дошао. Он је сад морао пресудити, те отпоче:

„Ја о том немам још свој суд. Ја сматрам љубав као и г. маркиз, за ствар темперамента. Но мени је свакако познат слични осећај, који, макар што није нашао одзива, за педесет и пет година једнако је снажан био и тек се са смрћу дотичне особе изгубио.“

Маркиза је пљескала.

„То је врло лепо! Тако љубљен бити — какав дивни сан! А како је тек морао сретан бити онај, кога се та љубав тицала. Ви га познајете. То је господар Кук, апотекар у вашем месту. А и жену сте сигурно познавали. То беше ова јадна сиротиња, што је плела столице и што је сваке године у ваш двор долазила. Али ја ћу вам читаву ову занимљиву ствар опширно испричати.“

Одушевљење госпођа се изгубило; на лицу им се изражавала разочараност и индигнација, као да љубав постоји само за фиће, отмена бића, која су једино достојна, да се за њих свет заинтересује.

* * *

Лекар отпоче:

Отприлике пре три месеца позвали су ме на самртну постељу те једне старице. Пре једног дана дошла је у ваше место. Дошла је са својим мршавим вранцем и на својим колима, где је уједно и становала, а пратила су је два велика црна пса — њезини пријатељи и стражари.

Поп је био већ код ње. Поставила нас за извршиоце њезине опоруке, а да би нам објаснила узроке своје последње воље, испричала нам је историју свога живота. Ја не знам за ништа чудноватије, за ништа, што би већма могло дирнути човека.

Отац и мати плели су столице од сламе. У сталној кући није никад становала. Као дете још, одрпава и нечиста ишла је са родитељима својим по свету. С колима су стали увек пред село; коњ је пасао, псето је спавало, а девојчица се по трави ваљала, дочим су отац и мати старе столице из села доносили. Много се није говорило у тој јамбулантној кући. Ћутећи су плели столице, само кад се мала далеко одмакла и кад се помешала са сеоском дечурлијом, викао је срдито њезин отац:

Одмах да си натраг дошла, неваљалице једна!“

То су биле једине нежне речи, што их је чула. — Кад је мало порасла слали су родитељи и њу у село по старе столице. Тек се сад на улици могла упознати са децом, али родитељи нису допуштали својој деци, да се играју с отом скитницом.

Једном је — а било јој је једанаест година — са својим родитељима опет дошла овамо.

Иза гробља нашла је малог Кука, који је горко плакао, јер му је један друг узео неколико фенига. Да грађанско дете, једно од оне деце, која, као што је она у свом јаду и бескућништву себи уобразила, увек морају радосна и срећна бити, да и такво дете плакати може, то ју је са свим изненадило. Приближила му се, па кад је разабрала за његов јад, метну му сву своју уштеду — седам суа — у руку; он узме новац и убриса суве. У највећој радости загрлила је дете, па кад је видела да се не противи, да је није ни ударио ни одгурнуо, она га је још топлије грлила, притискујући га је на своје груди и љубила га, а за тим нагло побеже.

Шта се у тој јадној главици догодило? Да ли је заволела то детенце, што му је жртвовала свој просјачки новац, или што му је свој први нежни пољубац дала? Тајанственост остаје једнака, како код малих, тако и код великих.

Месецима је сањала о оном месту код гробља и о овом мушкарцу. У вади, да ће га опет видети, крала је родитеље своје, затајала је понеки су, кад је столице носила и кад је куповала средства за живот, па кад је опет у ово место дошла, имала је два франка у џепу. Али апотекарског сина могла је само у апотеци видети, где је играо, а беше чисто и лепо одевен. С тим већма га је љубила и усхићавала се њиме. Бојадисана стаклад и светли кристали блистали се око обожаваног детета, као око свеца... Из срца јој се није могло убрисати сећање на њега, па кад га је после годину дана видела, како иза школског здања са друговима игра лопте, а она полети к њему, жестоко га загрли, и обасу га тако бурним пољупцима, да је дете од страха почело плакати. Да би га умирила, дала му је новаца: три франка и двадесет суа, право благо, које је он драговољно примио, па јој допустио, да га милује, колико год хоће.

Кроз четири године доносила му је она своју уштеду, а он је пуштао, да га за награду милује и љуби.

Једанпут су били само тридесет суа, други пут два франка, трећи пут само дванаест суа (плакала је од стида, али го-

које донашају париски листови, дочек Феријев у Лиону различно се представља. Док радикални листови наводе, како је Фери врло зло прошао у Лиону, опортунисти тврде, да је дочекан са бурним одушевлењем. Ма како да се схвата тумачење и једних и других, тек је факт, да се морала умешати и полиција приликом лионског конферисања.

ДОПИСИ.

—ић. **Рума** 31. јула. (Избор изборника.) У недељу 9. августа т. г. обављен је избор 12 изборника, који ће бирати посланика за срп. црк сабор са осталим изборницима из румског изборног среза.

Ради његове занимљивости, ево ћу описати ток избора.

Још у суботу, 8. августа, после оне грдне туче (леда, по гдекоји комад као човечија пасница, а већи део леда као кокошије јаје) људи све лелечући изађоше на сокаке један другоме јадајући се, јер поља осташе пуста, виногради сатрвени, воћа омлаћена и искр'ана, ограде посваљиване, зграде откривене, марва ослеђена понешто и убијено — једном речи — јад и покор на све стране! После те страховите и невиђене елементарне непогоде могао си видети у Руми само једнога човека, који као бесомучан по сокаци крстари, те где год код које гомилице људи стане, види се, да им нешто живо говори.

Тај човек, кад га из далека погледамо, изгледа као да је ужасно од леда изгрван, те побуди и нехотице у човеку сажалење, ал кад га човек изближе посмотри, увери се, да су ожиљци скорашњи и од човечије руке напесени, те побуди у човеку љубопитљивост: шта је узрок, да човек тих година у тако скупоценом оделу и туђи се може, да — није он тукао, него су њега његови дебитори добро пропустили кроз шаке и штапове, да свог кредитора науче памети и колико се пута један те исти дуг наплаћује. — Тај човек — не, тај нечовек, то страшило нико други не беше, већ злогласни Тута alias Сима Милутиновић! Он ни толико срца, нити сажаљења наспрам сиротог народа није имао, већ је и тада после таке ужасне несреће насртао на народ са својим брбљањем и глупавим наговарањем, да ратари не држе са ћифтама, већ са народом. Несретниче, а зар интелигенција српска не припада свом народу? Мислиш ли, да си ти народ и твој ћавра, који гризе уши?! Ја не разумем, откуда ћавра као одборник може приседавати, кад сви знамо, да је због злочина на осуђеничкој клупи судбенога стола у Вуковару као злочинац осуђен.

У Недељу 9. августа у 9 сати пре подне искупи се интелигенција код цркве Св. Свети свевиђенији од виђенијега на место избора, кад тамо, ал ратар тек по гдекоји долази — о јадни ратаре, — докле ће ти којекакви ниткови ради својих себичних цели душу раздирати? Упитам: шта, зар ви нећете сложно са нама бирати? Та ми оћемо, рекоше присутни, но они што су са Тутом код цркве св. вазнесенске и с њим ракијају, за те писмо сигурни. — Тута оће за себе да бира 12 изборника, па да му лакше ствар за руком пође, метуо је у листину неколико ратара па и самог ћавру, варајући их овако: Не држите са ћифтама, јер ћете добити хусаре на екзекуцију, јер његова светост може све шта хоће! Је ли тако Тута? — Тако ли се заварава народ?

После једног сата, т. ј. око 10. часова, ево ти Туте са ратарима. — Гавра Симић одмах у име својих једномишљеника предложи другу 12торицу, које им је Тута препоручио — јер је слободоумна странка мало већ гласање отпочела. Они не знају сиротани, да су ћуприја, преко које Тута хоће лакше до цели да дође.

Од три стотине ратарских гласова једва Тута истеса 67 гласова, остали присутни, али свесни и поштени ратари, сви листом држаше са интелигенцијом т. ј. срп. нар. слободоумном странком.

По раду Туте и његових пришипетља види се, да Герман не спава, већ да се из петиних жила упео, да своје посланике у архидијецези прогура, ал бадава, труд узалуд! јер народ је будан и свестан права свога, те испуњава дужност своју!

Наш пак посланик са зем. сабора г. Васа Критовац прима се кандидатуре са „мартиновог брда" попуђене за румски срез, те пошто му мало времена преостаде, да са клерикалцима односно са Тутом фузију направи, те да себи избор осигура, смисли да дође на сам избор те да провоцира шкандал, па да се избор не обави тога дана; чим В. Критовац наступи, Тута обори очи и оцмоли нос — слободоумна странка у том моменту имала је са 50 гласова више од Тутине кандидационе листине; наш посланик г. В. Критовац није се застидео с напоменутим умишљајем доћи, те провидевши како ствар стоји, смишљаше како да отпоч не своје замишљено недело; — но, на његову велику жалост, нико му живи повода не даде, јер га сви презирући погледаше, он се врпољио ал бадава, муво се по народу, ал нигде не нађе на повод — јер сваки га се клоните, а мало по мало отимично ал неприметно гураше га из своје средине само да их не окужи својом нотабилитетском духом!

Мало по мало од народа изгуран беше, сад му тек пуче пред очима и у његовој ограниченој глави разјасни му се, шта је од њега и ћутатки урађено; разјари се и оте од једног ратара цедуљу, на којој имена изборника слободоумне странке штампана беху, па најнепристојнији начин рече ратару: „Шта та цедуља вреди и шта можеш с њом урадити; ал да знаш — и до сад сте велики данак плаћали, а од сад ћете још и више плаћати, кад нисте покорни!

Ја овде нећу писати, како је г. Васа Критовац прошао; нека се он похвали својој браћи конференцијашима на „Мартиновом брду", како румски бирачи уму да се захвале и то у згодно време својвм посланицима, који изневере нар. програм слободоумне странке, па сам уверен, да ће тај начин сво остало Српство прихватити, да излечи срп. нотабилитете од те епидемичне нотабилитетске журе!

На послетку да напоменем, да су сва 12торица изборника изабрани из партије срп. нар. сл. странке, не знаш који жешћи од којега са 84 гласа више.

Тута увидив да је грозно пропао, док је председник прогласио избор 12рице као законит и правоваљан, извуче се неприметно из гомиле, те исмевајући румског нотабилитета и смејући се његовом наседанију захвали богу, што је и овако прошао.

Вести из места и са стране.

Герман Анђелић се боји. Кад је Герман пре неколико дана ишао у манастир Фенек, па кад је стигао на земунску станицу, нико га није дочекао, а он сам није прошао кроз Земун него испод баре, те отишао у Фенек. Кад је опет пре неки дан приликом славе у манастиру Крушедолу чинодејствовао, па кад се око манастира обнашала литија, него су пратећи, окружавали неколико жандара. Ово није никако из почасти му било, него се Герман просто боји. Зло је то, велико зло, што је дотле дотерао да се свога народа боји. Доказ је то, да му савест није мирна, али он нема право што се боји. Српски је народ прегао у овај мах, да законитим путем извојује себи правде и он се подигао против Германа на основу земаљских закона и зајамчених својих права, али руку своју да подигне на њега то неће, па макар му Герман још десет пута толико душман био. —

Против цариградског патријарха Софронија побунио се народ, што се приликом неке преске парнице заклео, а то је против наређења православне цркве. У опште захтева православан народ да се патријар по канонским наређењима свргне и избаци из реда клирског.

Бура у Београду. У суботу 27 ов. месеца пред вече беше у Београду велика бура. Два дана пре тога, а и у саму суботу, владаше така препека да се једва могла сносити. Термометар показиваше у суботу по подне 35 Целсиусових степени. Око 6 часова у вече указаху се на далеком обзорју густи црни облаци, који се ванредном брзином приближаваху вароши. Бура стиже, прашина са београдске калдрме подиже се, наступи право помрачење За неколико минути не могаше се од прашине ни на 15—20 корачаји видети. Свет, који се у тај пар на улици деси, поче тражити склоништа, престаде сваки саобраћај. У један мах спусти се киша и помешана ледом, шибана ветром, почини велика квара. На појединим кућама, а нарочито у Палилули, где је град падао у величини голубињег јајета полупани су сви прозори. Близу Карабурме купаху у то доба војници своје коње. Кад је почео падати град, многи коњи се отеше од војника, и у највећем трку поутицаху које куд. На тако званој „хладној води" налажаше се у тај пар једна девојка, каја беше дошла са судовима по воду. Ударена једним крупним зрнетом леда у главу, паде на земљу и опесвешћену однесоше је кући. Ако је веровати исказима путника, још је жешћа бура била у Панчеву. Тамо је град био још крупнији, и штета још много већа. Судећи по кварту, коју је бура починила у појединим крајевима Београда, штета нанесена усевима мора бити још много већа.

Пера Тодоровић. О здрављу Пере Тодоровића публицисти и књижевнику српском, стигли су нам врло неповољни гласови. Болест му се поново почела развијати и то тако, да изгледа, као да ће му ово бити последњи дани.

Расписани стечајеви. За попуњење места општ. начелника код управ. општ. Габош. Год. плаћа 600 ф.; молбенице до 15. августа кр. подж. у Вуковар. — На једну штипендију за слушаоца свеучилишта 400 ф.; па једну штипенд. за слушаоца господарско-шумарског училишта у Крижевцу са 200 ф.; једну за препаранда са 100 ф.; осам штипендија за ученике гимназије или реалке свака по 100 ф. Молбенице са нужним исправама до 25. августа на господарствени уред бродске имовине у Винковци. — Има се попунити место општ. бележника, као редарственог референта у Вуковару. Годишња плата 800 ф.; станарине 100 ф. Молбенице до 20. августа на кр. поджупанију у Вуковар. — На место општ. благајника код општ. Нуштар, год. плата 550 ф.; станарине 80 ф.; јамчевина равна једногод. плата. Молбе до 18. августа на кр. поджупанију у Вуковар. — У Градачцу, на место општ. бележника уз год. плату од 600 ф. Молбе до 20. августа кр. среском уреду у Градачац.

Будимпештански изложба има већ сада дефицита, пошто су трошкови без изложбене зграде па 2,182 789 фор. 38 новч. а по извешћу, што га је Матлековић саопштио у одборској седници од 21. јула, изнаша цели доходак до тога дана 553.323 фор. 30 новч. Дакле постоји мањак од 1,775.000, који се је покрио са државном субвенцијом од 1,025.000 фор. предујмом банке од 500.000 фор. и напослетку предујмом на ефекте 250.000 фор. Ови изванредним начином набављени приходи нису још сви потрошени, те стоји још на располагање 145.533 фор. 92 новч. Приход за улазнице износи до сада 370.361 фор. 30 новч. пристојбе за места 68.500 фор. 6 новч., пристојбе за трговање 986 фор., пристојба за спиритуозна пића 17.385 фор. 38 новч. павилон за новчане заводе 15.154 фор. 1 новч., опис купки 700 фор. потпора од града Будимпеште 50.000 фор., за најам 13.800 фор., за огласе у каталогу 3000 фор., пристојбе од кавана 757 фор., реституирани предујмови 8929 фор.

Трговина.

= **Нови Сад** 1. (13) августа. На половини овонедељној пресекао је довоз са храном; не доспева ни у полак онолико хране на пијацу колико је у почетку недеље било. Што је стигло вести са горњих пијаца, све у једном смислу се слажу да је, особито пшници цена се учврстила, нити ће дуго потрајати а да неће поћи ако и полагано — али ипак у напред. — Зоб ће на сваки начин навише; мало је у опште, а особито финог зрна. Јечам нема нигде што живљег промета, а кукуруз је посве запемарен. Кукуруза старе робе, има на нашој пијаци, и у оближњеј околини нашој знатних количића. Кукуруз у пољу џиновски напредује; и млого — и доброг ће кукуруза ове године бити. Цене храни нису се променуле за прошли два дана. Плаћа се пшеница прве каквоће 6 ф 60 н., добра средња 6 ф. 60—70 н., средња 6 ф. 30—60 н., лакша роба 6 ф. 20—30 н. Наполица 5 ф. 50—60 н. Срем лиферује врло доброг квалитета наполицу. Пшеница сремска овогодишња у великој је разлици од лањске у погледу каквоће према бачкој пшници. Зоб, довоз је веома мален истом да се подмирује дневна потрошња; спекулација се неупушта у што већи куп — цене су варљиве, праве чврстоће нема; плаћа се данас од 4 ф. 90— 5 ф. 20 н. Јечам 4 ф. 30—50 н. Кукуруз 5 ф. Све од 108 килограма.

Брашно. Продаје има задоста и овде и разашиље се у знатним количићама. Цена је иста што од почетка месеца. Постављено на пароброд, на железничку станицу или у кућу — осим мекиња све друге сорте са џаком заједно од 100 кгр. број

0	1	2	3	4	5	6	7
ф. 16·40	16·	15·20	14·60	14·	13·20	12·20	11·40
		8	8½		8¾		
		10·80	9·60		6·		

флах мел I 8 ф. 20 н., II 7 ф. 20 н. Грис фини А. 16 ф., В. 16 ф., С. ординар 14 ф. Мекиње ситне 3 ф. 50 н., крупне 3 ф. (Парни млин В. Фајта).

Маст и сланина по цени из прошлих дана са средњим прометом.

Остали производи по обичним ценама са живахном продајом.

Вино. Продаје има, односе за Бачку и Банат; бива пошиљања на пијаце у Сегедин, Тамишвар и Будимпешту но цене се све једнако смањују. У нашој околини по Фрушкој добар је изглед на добру бербу, те и хите са продајом радо и нижом ценом; али вести од Арада нису најповољније, тамо је нека магла прешла преко винограда и јако уназадила развитак грожђа и малте неће баш хрђава берба бити у Араду, Менешу, Мађараду и целој околини тој Данас су цене вину код нас, лањско бело 9, 10, 11—14 н., шилер 12—16 н. Старо-бело 14—16, 18., шилер 16—24 н. од 1 литре.

Ракија. Изглед на добру бербу и количину нове комине; — приличан род шљиве; јевтин кукуруз и ниска цена шпиритусу, све ћутуре утиче на цену и комовици и шљивовици. Комовица изврсне каквоће 15—17 н., шљивовица лањска 10—24 н. од 1 литре.

*

дина је изнимно врло непроизводна била) али последњег пута износила је уштеда пет франака, сјајни златни новац, који је он од просјакиње са задовољним смешењем примио. Она је пак увек на њега мислила, а он је њен повратак очекивао са неким нестрпљењем, трчао је испред ње, кадгод је она дошла, што је ову јадну несретницу веома обрадовало.

За тим нестаде он. Послали су га у колеџију. Дознала је за то, кад се распитала за њега. Удесила је лукаво, да његови родитељи у ово место дођу баш кад су ферије. Али то јој тек идуће године пошло за руком, те га с тога већ две године није видела.

Сад га је једва познала — тако се био променио. Порастао је, улепшао се и јако је импоновао у блузи са златним дугмадима. Чинио се, као да је није ни приметио, па је гордо прошао поред ње. С тога је два дана плакала и од тог доба јако је патила.

Сваке се године враћала у ово место, приближавала му се, а није га смела поздравити, нити је он и једног само погледа удостојио. Љубила га је топло и жестоко. Пред своју смрт рече ми:

„То је био, господин докторе, једини човек, кога сам ја на земљи видела, и ја не знам, да ли осим њега има још људи." Родитељи су јој умрли. Наставила је њихов занат. Узела је два велика, дивља пса, те јој се нико није смео приближити... Кад је опет једног дана у наше место дошла, видела, да је из апотеке нека млада женскиња са Куком испод руке изишла. То му беше жена. Дакле он се оженио.

Још исте ноћи скочила је сиротица у реку. Извукли су је на поље и полумртву однели је у апотеку. Млади Кук дошао је у спаваћим хаљинама, да самоубијци опет живот поврати. Чинио се, да је не познаје. Скинуо јој хаљине, мазао је свакојаком есенцијом, док није к себи дошла, па за тим јој оштро рече.

„Ви сте будала! Ко би још тако глуп био!"

То је довољно било, да јој опет улије снаге: та он је с њоме говорио и она је опет сретна била! Преклињала га је, да узме новаца за своју муку, али он се противио, да икакву награду прими.

И тако јој је читав живот текао. Мислећи на Кука, плела је столице по читавој земљи сваке године видела га је једанпут у његово, апотеци. Улазила је унутра плашљиво и узбуђеним срцем, да купи све што јој за читаву годину треба. Тако га је видела, говорила је с њим и давала му је опет новаца, што он сад није могао одбити

Као што рекох, овог је пролећа умрла. По што ми је жалосну причу своје љубави испричала, замолила ме је, да читаву њезину уштеду предам оном, кога је без наде и у тихом одрицању читавог свог живота љубила, јер је само за њега радила, увек само са њега, рече ми она. Невољисала је јако, само да би што уштедила и да би њему оставила, те да се тако осигура, да ће он после њезине смрти бар још једанпут на њу помислити. Предала ми је 2327 франака. Попу сам предао 27 франака за погреб, па кад се из њених груди откинуо последњи уздах, оставио сам ту чудновату жену, која је сад била мртва.

Другог дана отишао сам Куку. Баш су доручковали он и жена му. Понудили су ми место и чашицу ракије, а ја сам меким гласом отпочео моју причу, за коју сам држао, да ће им сузе на очи натерати. Али тек што је чуо, да га је та скитница, та несретница, та просјакиња љубила, а он плаву, као да се догодило нешто, што ће му убити поштовање код честитих људи, уништити домаћу срећу, у опште нешто, што му је драже и од самог живота. И жена му је била ван себе, као и он, те је љутито опетовала: „Та просјакиња! та проклета просјакиња!.." Друго јој име у том тренутку није пало на памет. Он је пак скочио, великим корацима ишао је по соби и говораше:

„Може ли се то схватити, докторе? Имали што непријатније за честитог човека? Ах, да сам само на то и помислити могао, док је та жена живела, ја бих је са жандарима ухапсио и бацио у тавницу, а одатле ми више не би изишла."

Резултат моје мисије изненадио ме је. Ја нисам знао, шта да кажем, шта да радим, али сам морао мој налог извршити, па сам отпочео:

„Она ми је поверила, да вам њезину уштеду предам. Иста износи 2300 франака, но пошто вам је непојмљива привржености те сиротице тако непријатна, то ће најбоље бити, да тај новац сиротињи поклоните..." Муж и жена гледали су ме укочено. Ја сам извадио новац из џепа и запитах: „Дакле?" Госпођа Кук се прва прибрала.

„Пошто је то последња воља те... те особе била, ја као велим, да не би смо смели тај новац одбити."

Муж се још узтезао, али и он рече: „Да богме. За то би смо могли што за нашу децу купити.

„Како желите," одговорих ја суво.

Он: „Па добро. Пошто вас је та... та особа с тиме опуномоћила, то ми предајте новац. Биће већ прилике, да се с истим какво добро дело учини."

Ја сам му предао новац, препоручих се и одох.

Другог дана дошао је к мени и са некако гордим гласом поче:

„Та... та особа оставила је и једна кола. Шта ће се с тим учинити?"

„Ништа. Узмите их, ако су вам потребна."

„Зацело. Као да су наручена за мене. Ја ћу их употребити за разношење флаша."

Пошао је. Ја га позовем натраг.

„Оставила је и једног маторог коња и два пса."

Он застаде за један тренутак. Није се могао одмах решити. За тим рече:

„Познајем ту рагу и оне пакосне псине. Ја их тек не могу из милости хранити. Радите шњима што год хоћете." При том се смејао, пружи ми руку, а ја сам се руковао с њим! Шћа ћу? На селу мора лекар с апотекаром добро живети.

Псе сам задржао ја, а коња је узео поп, који поред и у кући има доста траве за пашу. Кола је Кук употребио за депо флаша, а за новац је купио железничке обвезнице. На гробу старе несретнице засадио сам ја цвећа, поменка, јер ту лежи представница праве љубави, на коју сам сада први пут у мом животу наишао."

Лекар је ућутао, а маркиза, у чијим се очима заблисталеузе, шапутала је уздишући:

„Нема сумње: само жена може тако јако и истинито љубити!"

М. Л.

Будимпешта 31. јула (12. августа). Житарска радња. Пшеница данас умерено пуњена; куповање повољно; тенденција пријатна; промета 18.000 м. ц. Цене се чврсто одржале. Остала зрна мали промет, тенденција слаба.

Пазарено пшенице потиске тешке 80. по 8 ф., 79.5. 8 ф., 79. 7 ф. 82½ н., 79.6. 7 ф. 80 н., 78.7. 7 ф. 70 н., 77.5. 7 ф 55 н. Пештанске 80. 7. ф. 80 н., 80.2 7 ф. 82½ н., 79.5. 7 ф. 75 н. 79. 7 ф. 60 н., 77.5 7 ф. 50 н. Стонобеоградска 80. 7 ф 95 н. 79. 7 ф. 95 н., 77.5. 7 ф. 50 н. Са горње Тисе 79.3. 7 ф. 60 н. Банатска 78. 7 ф. 50 новч., 77.2 7 ф. 25 н., 77. 7 ф. 20 н Западно угарска 78.5. 7 ф. 45 н, Потиска стара 79 4. 8 ф. 20 н. 79. 8 ф. Подунавска 73. 7 ф. 50 н. Све на три мезеца.

Кукуруз 5 ф. 45 н., готова роба готов новац.

Зоб 5 ф. 77½ н. 6 ф. и 6 ф. 2½ н. за готов новац

Термини. Пшеница 3—4 н. дигла; кукуруз и зоб без промене. Погођено пшеница за пролеће 8 ф. 8—11 н., пшеница за јесен 7 ф. 40—45 н. Кукуруз мај-јуни 1886. 5 ф. 25—27 н. и 5 24 н Зоб пролетња 6 ф. 28—29 и 6 ф. 27 н. Репица за август-септембер 10⅝.

*

Продаваће се на судској лицитацији.

(У Угарској.)

16. августа пол 4 с. по подне, кућа, авлија и башта број 587. I. а. 624. М. Д. процена 7280 ф., у грунтовном звању у **Новом Саду**. — 17. августа 9 с. пре подне непокретн. (кућа број 1624) Леополда Рајки; вред, 5600 ф., у Сегедину. — 29. августа 10 с. пре подне непокретности Јакова Морн и другова; вредне 12 000 ф., видити у грунт. звању у Темишвару. — 19. августа 9 с. пре под. непокретн. В. Стојке вредне 2935 ф, у Фирићхазу. — 28. августа 9 с. пре подне непокретн. Павла Грујића број 189., општ. Фишкут; ту код општ. куће. — 11. августа 10 с. пре подне непокретн. Налази Акоша број 533, вредне 5888 ф., у Дешу. — 24. августа 10 с. пре подне непокретн. (у више парцела) општ. број 628, процена 3407 ф., М. Ј. у Мокрину. — 29. августа 9. с. пре под. непокретн. Мирче и Марка Реминауца општ. број 90, процена 6231 ф., у Перкасову. — 27. августа 9 с. пре подне непокретн. (кућа бр. 66, кућиште и пола урб. сесије земље) Николе Соринке вр. 3962 ф., у Перкасову. — 3. Септембра 10. с. пре подне непокретн. к. бр. 364, вредме 4480 ф., Д. С. у грунт. звању у Модошу. — 3. септембра 10 с. пре подне непокретн. М. С. број 318 у Тороку. — 3. септ. 10 с. пре подне некретн. М. С. број 318, у вел. Тороку.

(У Троједници.)

11. августа 9 с. пре подне непокретности Магдалене Лукић број 54 и 309. у Соту. — 13. августа 9. с. пре подне непокретн. Крсте Квача бр. 200, вредних 1670 ф., у општ. кући у Буђановци. — 28. августа 10 с. пре подне некретн. задруге Путић број 68, вредне 2750 ф, на лицу места у Дечу. — 15. августа 11 с. пре подне непокретн. в. ерара, бивше К А. број 143, у Лединци, услове видити код порезног звања у Руми. — 15. августа 11. с. пре подне непокретн. в. ерара, бивше М. Ј број 47 у Врдвику; услове видети код порезн. звања у Руми. — 29. августа 10 с. пре подне некретн. Л. К. број 600, у Глини. — 24. августа 9 с пре подне некретн. задруге Додаљ бр. 10, у Горах. — 25. августа 9 с. пре подне непокретн. Анте Крмпотић у малом Чајирку. — 24. августа непокретн. (оставине) Мате Ивановића бр 24, вредне 920 ф. 50 н., у Прокопакри. — 25. августа 3 с. по подне непокретн. задруге Цветан број 58 у Петровани и број 156 у Цветковићу, — 1. септ. 3 с. по подне некретн. М. Г. број 289, вредне 900 ф, на лицу места у Десинићу. — 1. септембра 9 с. пре подне некретнине задруге Митак бр 126, вредне 964 ф., у Храшћу, — 1. септембра 10 с. пре подне некретн. Стипана Бришке број 87, процена 1166 ф., у Локвах. — 7. септембра 9 с. пре подне некретн. задруге Т. из Блиње к. број 42. Дражба код срез. суда у Петрињи. — 30. септембра 10 с. пре подне некретн. оставина Андрије Аднађева број 221, вредне 1226 ф., у сеоској кући у Борову. — 12. септ. 9 с. пре подне некретности С. и Ј. Г. број 107, у Гргуревцих. — 24 августа 9 с. пре подне 319 ком. храстових стабала у шуми општ. Капелна. — 19. септембра 10 с. пре подне некрет. задруге Бранковић, број 14, вредне 1346 ф., у Капелни. — 12. септембра 3 с. по подне некретн. Ивана Смендровца и оставина Мате Смендровца број 24, вредне 776 ф., у Пишћетких — 18 септембра 3 с. по подне некретн. задруге Грдин број 63, вредне 1287 ф. 20 н., у Речици. — 3. септембра 10 с. пре подне некретн. задруге Јуић број 55, вредне 650 ф., на лицу места у Бачуги. — 19. септембра 10 с. пре подне некретн. задруге Бугарин број 87, у Пецком. — 2. септембра 3 с. по подне некретн. део Мате Шијака број 26, и цео део некретн. истога број 438, у Куновцу. — 2. септембра 2 с. по подне некретн. Мије Комесара број 251, у Торчеку. — 22. октобра 8 с. пре подне некретн. Силвестра и Јосипа Брадарића, бр. 119, вредних 5900 ф., у Бачинцих. — 7. октобра 10 с. пре подне некретн. С. и Ђ. М. број 11, у Тењу — 1. септембра 9 с. пре подне некретн. М. М. број 1140, у Митровици. — 2. септембра 10 с. пре подне некретн Ловре Кауфмана бр. 114, у Равнојгори. — 30 октобра 10 с. пре подне некретн, Т. и Б. В. број 8 општ. Визић; процена 4799 ф. 50 н. у сеоској кући у Визићу. — 6. октобра 10 с. пре подне некретн. задруге Ш к. бр. 87, вредне 557 ф., у Ступовачи. — 7. октобра 10 с. пре подне некретности остав. Ј. Т. број 134 општ., вредних 1632 ф. 50 н., у Борову — 2. септембра 10 с. пре подне некретн. Мартина Карагића број 305 и 399, у Слободници. — 19. септембра 10 с. пре под. некретн. задруге Ж. бр. 10, вредних 1617 ф. у Подгорју. — 15. августа 12. с. пре подне за набаву сто педесет куб. мет. суви букови дрва за огрев. Писмене понуде до 15. августа на кр. финансијску управу у Осеку. — 24. августа 11 с. пре подне писмена расправа код кр. поджупаније у Делницах; за грађење цесте Тршће, Маковхраб-Порга. Фишкална цене 6396 ф. 2 н.

Ситнице.

Наслеђе боје очију у људи. Декандол се занимао питањем о боји очију, које је он поделио на двоје: црне и плаве. У данашње време купљене су и статистичне белешке о томе, па је нађено, да жене сразмерно више имају тамне боје очи него мушкарци. Од 100 лица њих 80 имају очи исте боје какве и родитељи им. Она лица, која имају друкчије очи а не као родитељи, личе по очима на деду или бабу. Ако отац и мајка имају очи разне боје, онда деца чешће наслеђују црне и тамне боје очи него плаве, из чега излази да црних очију непрестано бива све више и више. Ово потпуно стоји у сагласју са резултатима, који су добијени из статистичких бележака вођених у Јевропи о боји косе, јер је познато и доказано, да се број плавих жена непрестано смањава, па чак и у северним земљама у Јевропи, док на против црномањастих бива све више и више.

Американска трговина. У једним американским новинама био је недавно наштампан овај оглас: „Прекрасан проналазак Сретство да се пише без пера и мастила, што се добија за један долар у неплаћеном писму.“ (Долази адреса.) Наивни људи, који су по адреси послали новац, добили су одговор: „Узмите плајваз.“

Колико пождере један алигатор (крокодил). Недавно су убили у Флориди једног алигатора, који је био 15 стопа дуг. Кад су га распорили нашли су му у утроби једну главу од свинчета, једну корњачу и од прилике једну мерицу — јагода — Загонетно је, како је крокодил дошао до јагода. Ваљда их није сам на тенани брао!

Наркотизиран и оперира — мајмун. Из Лондона јављају једним бечким новинама: Мозели, зубни лекар, извршио је ових дана над једним мајмуном операцију, наиме оперирао му је зуб и вилицу Ово је први случај, да се клорофорна наркоза употребила на мајмуна. Мајмуну је било од прилике 12—15 година и доста је јак био. После 4 минута и 37 секунада био је изван себе, а та несветност трајала је 10 минута и у том времену сретно је извршена операција. После операције мајмун је стао код отвореног прозора и ладио је своју главу, а за тим радосно отрча код своје остале браће мајмуна, — јер та операција била је у зверињаку.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Ушла је у штампу и за неколико дана биће готова брошира:

ПАРНИЦА ЛАЗЕ НАНЧИЋА

ЗА ЧЛАНАК „ОМЛАДИНИ.“

Од Срдана.

Брошира ће изнети преко два штампана табака мале осмине и стајаће 10 новч.

Брошира ће садржати у верним потезима нацртан рад Нанчићев у прошлогодишњој борби око кикиндског и бечкеречког програма; узрок оптужбе чланка „Омладини“; — Оптужбу држ. тужиоца у целости и опширан ток расправе пред будимпештанском поротом.

Ишао је из штампе:

ЛЕТОПИС МАТИЦЕ СРПСКЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

Књига 143. (Свеска трећа за годину 1885.)

У књизи овој налазе се ови саставци: I. Ђура Даничић српски књижевник. Од Ђорђа Магарашевића. (Свршетак.) — II. Култура и Српство у културној борби од Ј. Мкодраговића. (Наставак.) — III. Опис манастира Ораховице. (Прилог к историји српске цркве.) Од Владимира Красића. — IV. Садашност и будућност електрицитета. Од А. М. Матића. (Свршетак.) — V. Диплома властеленска и родослов породице Стратимировића-Кулпинских. Од проф. А. Свидића. — VI. Лада. Песма Војислава. — VI. Дете и ждребе. Народна приповетка. Забележио у Срему М. А Јовановић. — VIII. Књижевност: Србија и порта после бомбардања Београда 1862 до 1867. — Србија и српски покрет у Угарској 1848 до 1849. Од Јована Ристића. Оцена М. Б. — Les roches des Cordillères par J. M. Žujović. Оцена Мите Петровића. — Библиографија српске и хрватске књижевности за 1883. год. Од Драгутина Посниковића. Оценио К. — IX. Читуља: Др. Милан Ђорђевић. — Емил Чакра. — X. Матица Српска: Изводи из записника књижевног одбора и одељења 1884. године.

У раду матичином штампане су ове оцене: 1. Оцена Милана А. Јовановића на састав Мите Нешковића под насловом: „О управи и надзору школском.“ — 2. Оцена Јована Грчића о спеву Војислава Ј. Илијића: „У тишини.“ Неколико листова из бележака једног туђинца. — 3. Оцена Милана А. Јовановића на расправу Панте Срећковића: „Константин, син Тихов.“ — 4. Оцена Андрије М. Матића на рукопис В. Владисављевића Каћанског: „Quis est victor?“

Сваки члан, који је одговорио својим чланским дужностима, што се тиче плаћања чланарине, добија „Летопис“ бесплатно.

Члановима у месту доставља се „Летопис“ у кућу, а чланови са стране добијаће „Летописе“, који им припадају, поштом.

I. ц. к. прив. дунавско паробродско друштво.

Ред пловидбе

почевши од 15. марта по н. к. за даље.

Из НОВОГ САДА у ТИТЕЛ: уторником и петком увек после 7 сати у вече.

Из НОВОГ САДА у ТИТЕЛ у свези са другим потиским станицама: средом и недељом у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у ЗЕМУН и БЕОГРАД: уторником, средом, петком и недељом у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у ОРШАВУ и ГАЛАЦ: средом, петком и недељом у 5½ сати по подне.

Из НОВОГ САДА у ЦАРИГРАД преко РУШЧУКА и ВАРНЕ: недељом у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у БУДИМ-ПЕШТУ: Сваки дан у 10¾ сата пре подне.

Нови Сад 12 марта (28. фебр.) 1885.

Агенција.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У стипендијској закладе Нестора Димитријевића остала су упражњена два места, на која се расписује стечај с роком до 20. августа (1 септембра) о. г.

Стипендије су од три врсте: 250 фор. за слушаоце права и виших военних наука, 200 фор. за слушаоце горње и 150 фор. за слушаоце доње гимназије.

Ко жели једно од тих места тражити, ваља да приложи својој молбеници: 1.) Крштено писмо; 2.) сведочанство сиромаштва, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви; 3.) школска сведочанства од последње две године; и 4.) лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

У смислу последње воље оснивачеве првенство на стипендију из ове закладе имају: синови и потомци браће му Кузме и Ђире, даље сродници оснивачеви из Јакова у Срему, а за тим ученици родом из В. Бечкерека.

По наредби министарској не сме ни један питомац у једно и исто време уживати две или више стипендија.

Из седнице књижевнога одбора „Матице Српске“, у Новоме Саду 29. јула (10. августа) 1885.

Потпредседник књижевног одељења:

Светозар Савковић с. р.

А. Хаџић с. р., секретар. 2—3

СТЕЧАЈ.

У стипендијској закладе Петра Костића остало је упражњено једно место, на које се расписује стечај с роком до 20. августа (1. септембра) о. г.

Стипендија износи: за слушаоце основних школа 200 ф., за слушаоце ниже гимназије и богословије 250 ф., за слушаоце горње гимназије 300 ф.; а за слушаоце правних, медицинских и философских наука 350 фор.

Молбеници ваља приложити ове исправе: 1) Крштено писмо; 2.) лекарску сведоџбу о здрављу и накаламљеним богињама; 3) школска сведочанства од последње две године и 4.) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико родитељи молиочеви имају деце.

По вољи оснивачевој и наредби министарској морају костићеви питомци науке слушати: основне школе и први гимназијски разред у Винковцима, остале гимназијске разреде у Сегедину, правне и философске науке у Пожуну, а медицинске по потреби извесно у Бечу.

Првенство на ову стипендију имају од најспособнијих ђака за науку синови черевићки, а после њих молиоци родом из Срема

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Из седнице књижевнога одбора „Матице Српске“, у Новоме Саду, 29. јула (10. августа) 1885.

Потпредседник књижевног одељења:

Светозар Савковић с р.

А. Хаџић с. р., секретар 2—3

СТЕЧАЈ.

Код православне српске св. Спиридонске општине у Петрињи упражњено је учитељско место са годишњом платом 500 фор. а. вр. и слободан стан с баштом.

Осим учитељске дужности у школи, бити ће изабрани учитељ обвезан у цркви код сваког богослужења појати и децу у црквеном пјенију обучавати, код одборски и скупштинарски седница перовођом бити и у спроводе ићи. На даље спада му у дужност, сваким даном у цркви часове и вечерњу са свештеником обављати.

Компетенти нека изволе своје молбенице обложене са прописаним сведочбама до 1. (13.) септембра о. г. овом црквено-школском одбору поднети.

Из црквено-школске одборске седнице у Петрињи, 24. јула 1885.

Петар Грујић, перовођа. 3—3 **Марготић**, председник.

СТЕЧАЈ.

На упражњена два учитељска места на овдашњој српско-православној основној школи, потребна су два учитеља са годишњом платом по 500 фор а за станарину и огрев по 120 фор. а. вр.

Који места ова заузети желе, дужни су доказати: да су Срби православне вере, прописане науке са добрим успехом свршили, немачким језиком владају и црквеном певању вешти тако, да дужности црквеног певца обављати и децу школску у том поучавати могу.

Онај који црквено хармоничром певању добро вешт буде, имаће зато још годишње 50 фор., а онај опет који перо- и рачуноводство разуме 80 фор. годишње награде за перовођство у скупштини и рачуноводство школског фонда.

Молитељи имају своје молбе најдаље до 25 августа о. г. потписаној општини доставити а до 1. септембра овде бити

Из седнице српско-православне црк. школске општине држане у Д. Тузли дне 24. јула 1885

Петар Ј. Лапчевић, перовођа. 1—3 **Јово Р. Јовановић**, председник

СТЕЧАЈ.

Усљед црквено-школском општином донесене одлуке од 21. јула 1885. расписује се на упражњено учитељско место основне дворазредне мушке школе стечај, које је звање са овом годишњом платом скопчано: у готовом новцу 340 фор., за пофторну школу 40 фор., ¼ сесије ораће земље (на коју порез учитељ плаћа), а стан се састоји из две собе, кујне, коморе, штале, поред кога постоји и башта.

Потражитељи овога звања имају своје молбенице до 1. септембра (пошто је тај дан 1. септ. одређен за избор) т. г. по ст. кал. местном школском одбору поднети, у којима морају са сведочбама доказати, да су приправничке науке са добрим успехом свршили, да су из мађарског језика испит положили, да су црквеном појању вешти, јер изабрани учитељ дужан ће бити поред предавања обавезних школских предмета у цркви свагда појати, и децу појању учити.

Из седнице школског одбора у Ст Стапару 28. јула 1885.

1—3 **Школски одбор.**

СТЕЧАЈ.

Усљед наредбе високославног народног школског савета од 30. марта (11. априла) тек. год. бр. 50/46 ex 1885 расписује се стечај за сталног учитеља у Печки. Плата учитељска је 400 фор. а. вр. са слободним станом и баштом, 8 мет. тврди дрва. Проситељ има доказати да је српску учитељску школу у Сомбору свршио и да је вичан у мађарском језику, да је дужан у цркви пјеније на десној певници држати, и децу у црквеном пјенију обучавати, за погреб гди позван буде имаће 50 новч. Плата издаје се по §. 80 школ. уредбе. Проситељи имају своје молбенице школском местном одбору припослати до 29. августа т. г.

У Печки 28. јула 1885. 1—3

МАНУФАКТУРНА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА

ЈОВАНА ПАЈЧИЋА И СИНА

у Адоњу (Adony Fehér m.) 1—2

потребује једног помоћника, који је у мануфактури вешт продавац и вичан мађарском и немачком говору. У трговину може ступити одма.

За моју помодно-галантеријску трговину потребујем једног помоћника и једног практиканта. — Ступање одма.

Земун, 12. августа п. р. 1885.

1—2 **Светозар Белић.**

ДУЋАН са сокака и велики магацин у авлији на житној пијаци код „црног грозда“ издајем под најам на једну или на више година.

1—3 **Н. ЈЕФТИЋ.**

ЗА ИЗДАВАЊЕ

ОД 1. НОВЕМ. 1885.

има у кући дра Мих. Полита

ЈЕДАН ВЕЋИ

и 2—3

ЈЕДАН МАЊИ СТАН.

Доброг сремског вина, ракије и винског сирћета, може се добити код

ПАЈЕ АРСЕНИЋА У ИЛОКУ

по сљедећим ценама:

Бело — — — — —	9—10	фор.
Шиљер — — — —	11—12	„
Црно — — — — —	13—14	„
Комовица 12—13° — —	16	„
Винско сирће — — —	**6**	„
Шљивовица стара — —	40	„
Шљивовица препицана стара	60	„
Илочки коњак — — —	100	„

100 литара.

Бурад рачунам по набављеној цени, и и примам иста опет по урачунатој цени натраг. 3—6

Академија за трговину и индустрију у Грацу.

Право јавности по вис. ц. кр. министарском допусту од 1. маја 1879.

Медаља за напредак у Бечу 1875.

Академија почиње 15. септембра т. г п. р. к. двадесеттећа школска година.

Абсолвенти завода имају право добровољачке војничке службе једногодишње ако су доњу гимназију или реалку с успехом свршили. За ученике којима овај услов недостаје постоји бесплатни припремни курс за испит добровољачки.

Извешћа у погледу примања као и опширне проспекте даје

Управа академије за трговину и индустрију у Грацу 4 8

A. E. v. Schmid, Director.

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

ЈОВАНА ПАНДУРОВИЋА

у Шиклушу

потребује једног од млађи помоћника и два шегрта. 3—3

Власник и издавалац Милица Свет. Милетића. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.